

Oversending av rapporten frå Telemarksforsking

Vi mottok Telemarksforsking sin drifts- og ressursanalyserapport 26. august 2020. Rapporten er basert på kva dei har sett ut frå offentleg statistikk (KOSTRA, GSI, Iplos m.v) samt planar, dokument, reglement, rutiner og ulike utgreiingar m.v dei har fått tilsendt på førespurnad. I tillegg har dei gjennomført nokre intervju både fysisk og via Teams.

Innhaldet i rapporten, det vil seie alle analyser, tolkingar og vurderingar samt framlegg til innsparing som kjem fram er Telemarksforsking sine. Rådmannen har ikkje påverka konklusjonar eller kome med framlegg til tiltak.

Rapporten kan ikkje lesast som ein kjøreplan for innsparinga vi skal gjere, men peikar på innsparingar vi kan gjere. Alle tiltaka som er foreslått krev ytterligare utgreiing og vurdering. Ein del av framlegga til innsparingar er gjensidig utelukkande. Det betyr at vel vi eit tiltak kan det utelukke andre tiltak innan same tenesteområde. Vi må difor velje ut kva vi vil gå vidare med.

Før vi legg inn konkrete innsparingar i budsjette for 2021 må vi gjere grundige vurderingar både av av det konkrete tiltake og kva konsekvensen kan bli, for det konkrete området og for andre tenesteområde i kommunen.

Rådmannen tenkjer at vi i utgangspunktet må vurdere alle framlegga til innsparing med eit ope sinn. Ingen ting av dei dei kjem fram med vil kunne gjerast utan at det får konsekvensar. Men noko må vi gjere. Det er og klart at dei største kutta må takast inna sektor for helse og omsorg, og sektor for oppvekst, undervisning og kultur. Dette fordi det er her vi brukar største delen av budsjettet.

Det som kanskje er det mest skuffande er kor lite Telemarksforsking har funne av moglege tiltak. Det som kjem fram i rapporten er ikkje nytt. Rapporten stadfestar sånn sett det vi allereie visste om ressursbruk og utgiftsnivå i kommunen. For dei som hadde håpa på nye løysingar eller andre ting enn det som vi har nemnt tidlegare, er dette trist lesnad.

Rapporten peikar på at vi bør utgreie endå meir interkommunalt samarbeid på tenesteområde for å redusere egne kostnader. Rådmannen meier det er eit potensiale som ikkje er teke ut når det gjeld interkommunalt samarbeid. Men rådmannen er skeptisk til om dette er ein veg å gå om vi skal spare pengar. Vi ser absolutt eit stort potensiale for betre tenestekvalitet, betre service og frigjering av ressursar. Men i beste fall kan vi halde utgiftene på dagens nivå ved å samarbeide tettare med nabo-kommunar.

Det er og viktig å sjå på ting rapporten ikkje seier noko om. Grunna knapp tid har dei konsentrert analysane om dei områda der den største pengestraumen går, og der det er størst tilgang på tal og statestikk. Det betyr ikkje at vi ikkje skal vurdere områder som ikkje er omtala, eller i liten grad er omtala.

Det står heller ikkje noko om strukturelle grep. Det er likevel klart at skal vi få til varige innsparingar som monnar, må vi og sjå på strukturelle grep. Vi må vurdere kor mange stader i kommunen vi skal yte tenester, både innan skule, barnehage og omsorg.

Kostnadsveksten innan helse og omsorg kan ikkje halde fram. Det hastar difor med ei omstilling som gjer at vi kan handtere nye oppgåver innanfor dei ressursane vi allereie brukar. I rapporten er det gjort ein del analysar av sjukeheim og heimesteneste for eldre. Det er gjort mindre vurdering av tilbodet til bu- og avlastingstenesta for dei under 67 år.

Kapittelet om framtidig tenestebehov viser og at vi må vri ressursbruken frå barn og unge over til eldre. Gruppa eldre veks, og sjølv om mange eldre har god helse og klarer seg bra veit vi at behovet for helse og omsorgstenester aukar. Ikkje mist skulast dette at sjukehusa har endra sin behandlingsprofil. Det aukar presset på kommunale helse og omsorgstenestene, for alle aldersgrupper.

Sidan det er eit relativt stort gap mellom utfordringar og framlegg til konkrete løysingar ser rådmannen at vi treng noko tid på få balanse i økonomiplanen. Det er viktig at dei grepa vi gjer no er realistiske og at dei gir varig effekt. Rådmann meiner difor det kan vere fornuftig av heradsstyret å definere eit tidsramme for når økonomien skal vere i balanse td. 5 år. Innsparingar og omstilling må gå parallelt med at vi skal yte forsvarlege tenester. For å få kunne gjere organisatoriske og strukturelle grep er det ein føresetnad at det vert bygd nytt, til dømes tilrettelagde budstader for ulike målgrupper.

I arbeidet med å å til eit budsjett for 2021 og ein økonomiplan for åra 2021 til 2024 har vi lagt til grunn at vi må spare inn det vi kan, både ut frå dei funna Telemarksforskning har gjort og ting vi har sett sjølv uavhengig av rapporten. Skal vi klare å få til eit budsjett er ikkje nokon mogeleg innsparing for liten til å bli vurdert. Vi må sjå på bruk av overtid, sjukefråver, andre personalpolitiske verkemiddel, innkjøp, omlegging av arbeidsmetodar, automatisering ved hjelp av robotteknologi osv. Det er utan tvil eit potensiale for å jobbe meir effektivt på mange område. Men før vi kan ta ut dei personalmessige ressursane må vi ha dei nye rutinane implementert. Vi kan ikkje starte med å kutte stillingar for så å automatisere jobbane.

Førebels prognose for økonomiplanperioden syner at vi vil slite med budsjettbalansen i fleire år, dersom vi ikkje lukkast i å gjere større strukturelle grep som gir varige innsparingar.

Økonomiplan 2020-2023							
§ 5-4 Bevilgningsoversikt Drift	Beknenskap 2019	Budsjett 2020	Prognose 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Generelle driftsinntekter							
Rammetilskudd	203 760	206 899	199 487	205 782	206 283	206 785	207 286
Inntekts og formuesskatt	244 553	255 301	262 094	255 215	256 299	257 376	257 991
Eigedomsskatt	31 858	32 238	33 038	27 938	27 938	27 938	27 938
Tilskot frå havbruksfond	996	12 900	9 700	4 700	2 500	2 500	2 500
Andre direkte eller indirekte skatter	569	600	600	600	600	600	600
Andre generelle statstilskudd	2 723	2 700	2 700	2 700	2 700	2 700	2 700
Sum generelle inntekter	484 459	510 638	507 619	496 935	496 320	497 899	499 015
Sum bevilgninger drift, netto	0	0	0	0	0	0	0
Avskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Sum netto driftsutgifter	0	0	0	0	0	0	0
Brutto driftsresultat	484 459	510 638	507 619	496 935	496 320	497 899	499 015
Renteinntekter	4 250	3 800	2 200	2 050	2 050	2 050	2 050
Utbytte	0	0	0	0	0	0	0
Gevinstar og tap på finansielle omløpsmidde	0	0	0	0	0	0	0
Finansinntekt	1 031	1 200	2 300	1 100	1 100	1 100	1 100
Renteutgift	12 854	14 700	14 200	13 100	14 100	15 100	16 100
Avdrag på lån	20 009	22 200	22 200	24 100	25 500	26 900	27 900
Netto finansutgifter	27 582	31 900	31 900	34 050	36 450	38 850	40 850
Motpost avskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Netto driftsresultat	456 877	478 738	475 719	462 885	459 870	459 049	458 165
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overført til investering	0	0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond			1 500				
Netto avsetninger til eller bruk av diposisjon	0	5 525	5 525	0	0	0	0
Dekning av meirforbruk tidlegare år							
Sum disponering eller dekning av netto d	0	5 525	7 025	0	0	0	0
Netto avsetninger	0	0	0	0	0	0	0
Framført til inndekning av netto driftsres	456 877	484 263	482 744	462 885	459 870	459 049	458 165

Økonomiplan 2020-2023		juli i 2020 tall	juli i 2020 tall	ostnader 2020 tall	2020 tall	2020 tall	2020 tall
Skjema 1B	Rekneskap	Budsjett	Prognose	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
(Tal i 1 000 kr)	2019	2020	2020	2021	2022	2023	2024
Midlar til fordeling (frå 1A)	456 877	484 263	482 744	462 885	459 870	459 049	458 165
	0	0	0				
Rådmannen/stabsseksjonar	41 864	39 155	41 027	39 869	39 869	39 869	39 869
Oppvekst, undervisning og kultur	205 332	210 175	214 645	212 245	212 245	212 245	212 245
Helse, omsorg og sosial	198 130	213 647	225 016	221 316	221 316	221 316	221 316
Samfunnsutvikling (eks sjølvkost)	46 303	49 608	51 008	51 008	51 008	51 008	51 008
	0	0	0	0	0	0	0
Sjølvkostområda (gebyrfinansiert)	-8 223	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000
IKTNH	6 960	5 600	5 600	5 600	5 600	5 600	5 600
	0	0	0	0	0	0	0
Sum inkl sjølvkost	490 366	509 187	528 296	521 038	521 038	521 038	521 038
	0	0	0	0	0	0	0
Sentrale postar	-27 047	-35 124	-39 124	-36 124	-35 624	-35 124	-34 624
Lønsreserve	0	10 200	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200
Sum skjema 1B	463 319	484 263	491 372	487 114	487 614	488 114	488 614
	0	0	0	0	0	0	0
Meir-/mindreforbruk	-6 442	0	-8 628	-24 229	-27 744	-29 065	-30 449
	0	0	0	0	0	0	0
Sektorane inkl lønsreserve	491 629	522 785	533 896	526 638	526 638	526 638	526 638
	5,5 %						
Sektorane eks lønsreserve	476 283	497 133	497 133	528 054	511 166	491 262	490 962
	0	0	0	0	0	0	0
Sentrale postar:							
Kyrkja	-5 108	-4 700	-4 700	-4 700	-4 700	-4 700	-4 700
Mva-komp	15 400	17 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000
Pr.avvik	14 600	23 500	23 500	23 500	23 000	22 500	22 000
Div	-676	-676	2 324	-676	-676	-676	-676
	24 216	35 124	39 124	36 124	35 624	35 124	34 624

Gapet mellom det vi har til fordeling og det sektorane har behov for dersom dagens drift skal vidareførast kjem fram på lina for meir-/mindreforbruk. Summen kjem til å bli høgare når sektorane justerer drifta for løns- og prisvekst samt nye behov for tenester.

Så langt har årleg kostnadsauke grunna nye tiltak (nye brukarar med kostnadskrevjande tenester) langt på veg ete opp det vi har klart å leggje inn av innsparingar og driftsreduksjonar.

Vi kan ikkje berre spare ved å redusere drift og tenesteomfang. På fleire område dekkjer vi no knapt minstekrava i lov og forskrifter. Vi ligg på etterskot i sakshandsaming og har lange restansar innan dei fleste tenesteområdet. Presset på tenestene er stort. Vi klarer til dømes ikkje å tilby institusjonsplass for brukarar som treng dette ut frå ei medisinsk fagleg vurdering. I lys av dette virkar det urimeleg å skulle leggje ned enda ein post til på Osterøytunet utan å ha klart eit alternativt omsorgstilbod.

Tabellen syner at vi treng minimum 24 mill kr for å saldere budsjettet for 2021 dersom alt er heilt likt som i 2020. Framlegga i rapporten frå Telemarksforsking peikar på nokre mogelege innsparingar, men er langt frå det vi treng for å saldere budsjettet. Utfordringa er kvar vi skal finne resten av innsparingane.